

**USAGLAŠAVANJE PRAVNE REGULATIVE SA PRAVNIM
TEKOVINAMA EVROPSKE UNIJE**

Priradio: redovni profesor dr Milorad Bejatović

**HARMONISATION OF LEGISLATION WITH THE EUROPEAN
UNION ACQUIS**

Edited by: Full Professor Milorad Bejatović, Ph.D.

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija Novi Sad
Faculty of Law for Business and Judiciary
University Business Academy Novi Sad

Novi Sad 2016.

Zbornik referata sa međunarodnog naučnog skupa održanog
od 22. – 24. septembra 2016. godine u Novom Sadu
u organizaciji Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu.

Izdavač:

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu,
Geri Karolja br. 1, telefon: 021 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Recezeni:

Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Željko Bjelajac
Prof. dr Miloš Marković
Prof. dr Milutin Đuričić
Prof. dr Nenad Avramović

Prof. dr Zdravko Jež
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Darko Golić
Doc. dr Jelena Stojšić – Dabetić

Za izdavača:

Prof. dr Marko Carić

Urednik:

Prof. dr Milorad Bejatović

Štampa:

Štamparija FELJTON, Novi Sad

Tiraž: 150

ISBN 978-86-6019-066-8

Programski odbor:

- Prof. dr MARKO CARIĆ |Dekan Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu | Republika Srbija
- Prof. dr MILORAD BEJATOVIĆ |Prodekan i redovni profesor Pravnog fakulteta za
privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu |
Republika Srbija
- Akademik prof. dr MIODRAG N. SIMOVIĆ |Potpredsednik Ustavnog suda
Bosne i Hercegovine
- Prof. dr BORČE DAVITKOVSKI |Dekan Pravnog fakulteta „Justinijan Prvi“
Univerziteta „Sv. Kiril i Metodij“ u Skoplju |Republika Makedonija
- Prof. dr KOSTADIN PUŠARA | Redovni profesor – emeritus i Specijalni savet-
nik na Univerzitetu Ujedinjenih nacija za mir i razvoj u Beogradu |Republika
Srbija
- Prof. dr DRAGAN MRKŠIĆ |Redovni profesor Fakulteta tehničkih nauka
Univerziteta u Novom Sadu |Republika Srbija
- Prof. dr MILORAD ĆUPURDIJA| Veleučilište s pravom javnosti BALTAZAR
ZAPREŠIĆ| Republika Hrvatska
- Prof. dr SEBASTIAN SPINEI | Vanredni profesor Pravnog fakulteta Univerziteta
„Lucian Blaga“ u Sibiu |Rumunija

Organizacioni odbor:

- Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Nikola Ćirović
Prof. dr Miloš Marković
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Jelena Stojšić – Dabetić
Dipl. pravnik Tamara Preradović

Sekretar organizacionog odbora:

Msr Nenad Stefanović

UDK: 342.72/73:061.1 EU

Doc. dr Jelena Stojić Dabetić / Jelena Stojsic Dabetic, Ph.D.

Docent na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe u Novom Sadu,

Univerzitet Privredna akademija

Assistant Professor at Faculty of Law, University Business Academy in Novi Sad

E-mail: jelena.stojsic.dabetic@gmail.com

Msr Nina Aleksić / Nina Aleksic, LL.M

Doktorand i asistent na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe u Novom Sadu,

Univerzitet Privredna akademija

Ph.D. Student and Teaching Assistant at Faculty of Law, University Business Academy in Novi Sad

E-mail: ninaaleksicc@gmail.com

Dipl. pravnik Tamara Preradović / Tamara Preradovic, LL.B.

Saradnik u nastavi na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe u Novom Sadu,

Univerzitet Privredna akademija

Teaching Assistant at Faculty of Law, University Business Academy in Novi Sad

E-mail: tamara.preradovic@gmail.com

GRAĐANSTVO EVROPSKE UNIJE

Citizenship of the European Union

A p s t r a k t :

Građanstvo Evropske unije predstavlja izraz progresivne ideje stvaranja demokratije van okvira nacionalnih država, a u okvirima međunarodne organizacije. Normativni okviri građanstva EU postavljeni su osnivačkim ugovorima, počev od Mاستriškog, a Sud pravde EU je bliže odredio sadržinu normativnog okvira građanstva Unije. Sam koncept građanstva se menjao u skladu sa razvojem same Unije i redefinisanjem njenih ciljeva. Danas građanstvo Unije prerasta u ekonomsku kategoriju, pravljjenjem razlike između ekonomski aktivnih i „statičnih“ građana, što se odražava i na proces pridruživanja Uniji.

Ključne reči: građanstvo, Evropska unija, državljanstvo, Direktiva 2004/38, pridruživanje.

Abstract:

The citizenship of the European Union is an expression of a progressive idea of creating a democracy beyond the nation-state, but within the framework of international organizations. The normative frameworks for the citizenship of the EU are set by the founding Treaties, starting with Treaty of Maastricht and the Court of Justice of the EU has determined closer contents of the normative framework of Union citizenship. The very concept of citizenship has been changing in line with the development of the Union itself and redefining its goals. Today, citizenship of the Union grows into an economic category, making a distinction between economically active and “static” citizens, which is reflected in the process of joining the Union.

Keywords: *citizens, European Union, citizenship, Directive 2004/38, accession.*

UVOD

Građanstvo Evropske unije (u daljem tekstu: EU), danas sastavni deo evropskog pravnog i društvenog prostora, predstavlja izraz revolucionarne ideje stvaranja građanstva izvan okvira država, u okviru šireg tzv. nadnacionalnog demokratskog diskursa¹. Sasvim je logično da se izraz takve ideje nađe u okvirima Evropske unije, kao danas jedine nadnacionalne međunarodne organizacije, ustanovljene kao integracija država i građana, jer i samo građanstvo EU čine prava garantovana na nadnacionalnom, komunitarnom, nivou. Evropska integracija nije stvorila novu, evropsku, državu, ali je stvoren sistem demokratskog upravljanja, danas ustanovljen Lisabonskim ugovorom koji Uniju zasniva na reprezentativnoj demokratiji uz istovremeno očuvanje suvereniteta članica².

Koncept građanstva EU je zamišljen kao uslov kojim bi državljani različitih država mogli ostvariti isti korpus prava prema evropskim sudovima i javnoj vlasti. Zasnovan je na pravima, a ne na zajedničkom dobru. Praksa Suda pravde EU bliže je odredila sadržinu normativnog okvira građanstva Unije. Aktuelna praksa uvodi ekonomske uslove u aktiviranje zaštite prava koja proističu iz statusa građanina Unije, odnosno favorizuje ekonomski aktivne i nezavisne građane. To se odražava i na proces pridruživanja, postavljanjem ograničenja slobode kretanja za državljane „novih“ članica.

1 Više o nadnacionalnom demokratskom diskursu u Kochenov D., (2004). The European Citizenship Concept and Enlargement of the Union. Romanian Journal of Political Science, 3/2, 71-97.

2 I time Unija, paradoksom da nije država a formirala je demokratiju, prerasta vestfalijanski sistem međunarodnih odnosa po kome građanstvo i demokratija mogu postojati samo unutar država, detaljnije u Hoeksma, J., (2011). The EU as a Democratic Polity in International Law, CLEER Working papers 2011/2, Centre for the Law of EU External Relations.

GRAĐANSTVO EVROPSKE UNIJE- NORMATIVNI OKVIR

U istoriji evropske integracije, termin „zajednica (*community*)“, koji je prvi put upotrebio 1950. goidne Žan Mone (*Jean Monnet*), označavao je težnje ka „ujedinjenim državama Evrope“, dok je termin „unija (*union*)“ označavao težnje ka evropskoj integraciji³. Kao što vidimo, preovladao je termin unija.

Rimski ugovor (1957) u preambuli govori o jačoj uniji naroda Evrope, kao kompromisu između federalističkih ideja i ideja međuvladine saradnje, a ustanovljava koncept podele suvereniteta stvaranjem nadnacionalne vlasti u cilju sprečavanja rata, što je do tada bila novina u tadašnjim međunarodnim odnosima. Deklaracija o demokratiji (1978) je primenila principe demokratije na nivou tadašnje Zajednice označivši izbore za Evropski parlament kao izraz zajedničkih demokratskih ideala građana članica.

Mastriški ugovor (1992) je formalnopravno uveo koncept građanstva EU u komunitarno pravo (čl. 8a-8e), kao osnov garantovanja određenih prava i buduće evropske integracije. Svaki državljanin članice se smatra građaninom Unije, te je koncept građanstva derivativan, u smislu da uslove za dobijanje i gubitak državljanstva regulišu članice, uz uzimanje u obzir zahteva postavljenih komunitarnim pravom. Status građanina EU dopunjava, a ne zamenjuje državljanstvo članice, ali daje dodatna prava⁴. U tom smislu, koncept građanstva je dodatno osnažen Poveljom o osnovnim pravima, 2000. godine, a kasnije i statusom Povelje kao i osnivački ugovori (čl. 6 Ugovora o EU).

Lisabonski ugovor, odn. čl. 10/2 Ugovora u EU definiše Evropsku uniju kao uniju država i građana, gde su građani EU direktno predstavljeni u Evropskom parlamentu, sa pravom zakonodavne inicijative (čl. 11 UEU) i obavezom sradnje nacionalnih parlamenata sa Evropskim parlamentom (čl. 12 UEU). Član 20 Ugovora o funkcionisanju EU propisuje da svaki građanin EU spada u obuhvat komunitarnog prava, bez obzira na kretanje (migraciju) i materijalno stanje, odn. građanstvo EU podrazumeva tzv. migratorna prava (usled slobodnog tržišta i slobode kretanja) i jednak tretman za „statične“ i „migratorne“ građane. Kao što ćemo videti dalje u radu, praksa Suda pravde je ovim garancijama dala određene ograničavajuće uslove.

Građanstvo EU podrazumeva dve kategorije prava. Prvo, obuhvata pravo na slobodno kretanje i nastanjenje unutar teritorije Evropske unije. Nadalje, obuhvata

3 Ziller, J., (2011). *The Nature of European Union Law*, English vaersion of the Chapter „Naturaleza del derecho de la Union Europea“, Beneyto JM, Becerril B, Maillou J, eds: *Tratado de Derecho de la Union Europea*, tomo IV, Madrid: Aranzadi, 2011.

4 Ovakva postavka je uslovila označavanje samog koncepta građanstva kao paradoksalnog- građanstvo je istovremeno odvojeno od države ali u potpunosti zavisno od države, dodatno u odnosu na državljanstvo ali suprotstavljeno nacionalnom državljanstvu, detaljnije u Spavante, E., (2015). *Earned citizenship-understanding Union citizenship through its scope*, D Kochenov (ed): *EU Citizenship and Federalism: the Role of Rights*, Cambridge University Press, Cambridge.

skup individualnih demokratskih prava, kao što je učešće na opštim i evropskim izborima, pravo peticije Evropskom parlamentu, pravo na pristup dokumentaciji Evropskog parlamenta, Saveta i Komisije, pravo obraćanja evropskom ombudsmanu, diplomatsku zaštitu na teritoriji treće države gde zemlja državljanstva nema diplomatsko predstavništvo. Bliže određivanje uslova i sadržine prava koja čine građanstvo Unije sadržano je u Direktivi o građanstvu⁵ (u daljem tekstu: Direktiva 2004/38) iz 2004. godine, kojom je kodifikovana dotadašnja praksa Suda pravde o pitanjima građanstva. Prema Direktivi, građani i članovi porodice uživaju pravo slobodnog kretanja i stanovanja unutar članica, ali je pravo stanovanja u zemlji domaćinu ograničeno na tri meseca, uz mogućnost produženja ako se ispune određeni uslovi. Ovo opšte pravo je definisano bez uticaja na primat koji je dat tražiocima posla. Direktivom su postavljena i određena ograničenja. Tako, građani članica ne bi trebalo da budu teret za zemlju domaćina te ne mogu ostati neodređeno vreme bez ograničenja. Ograničenja koja se postavljaju štite javni poredak, javnu bezbednost i javno zdravlje, odn. podrazumevaju pretnju koja je stvarna, prisutna i dovoljno ozbiljna da opravda uskraćivanje prava. Predviđanjem mogućnosti za dozvolu boravka dužeg od tri meseca uvodi se koncept privilegovanih građana na osnovu svog zaposlenja, što je i potvrdila praksa Suda pravde.

CIVIS EUROPEUS SUM

Razvijanje koncepta građanstva EU kroz praksu Suda pravde EU⁶

U komunitarnom pravu je uobičajeno da Sud pravde svojom praksom definiše sadržinu osnovnih koncepta komunitarnog prava. To je slučaj i sa konceptom građanstva EU, čiju bližu sadržinu je odredio, i još uvek određuje Sud u svojoj praksi. Od samog početka, praksa Suda pravde EU je označila građanstvo EU kao fundamentalan status državljanina članica i lica koja zakonito borave na teritoriji država članica, a državljani su trećih država. To oslikava aktivistički pristup Suda konceptu građanstva EU, kao jednom od suštinskih karakteristika Evropske unije kao integracije država i građana⁷. Građanstvo Unije predstavlja zaštitni koncept u kontekstu uživanja slobode kretanja, kao osnovne slobode unutar komunitarnog prava, što je i potvrdila praksa Suda pravde⁸.

5 Directive 2004/38 on the right of the citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States, 2004, OJL 158/77.

6 U tekstu će se koristiti aktuelni naziv Sud pravde EU, kojim će se obuhvatiti i praksa Evropskog suda pravde, što je bio raniji naziv.

7 Još je u predmetu *Van Gend en Loos*, Sud pravde priznao pojedincima- građanima članica, ulogu u funkcionisanju tadašnje Zajednice, C-26/62, 1963.

8 „nije u skladu sa slobodom kretanja da građanin EU u članici koji je državljanin primi lošiji tretman od onog koji bi uživao da se nije koristio pravima garantovanim Ugovorom u kontekstu slobode kretanja“, *Marie Nathalie D’Hoop v Office national d’emploi*, C- 224/98, 2002, ECR I- 1691. Tako je Sud i italijanskog dilera droge uhapšenog u Grčkoj tretirao kao

Sud pravde je svojom praksom definisao sadržinu koncepta građanstva Unije, vremenom ga menjajući u skladu sa razvojem same Unije i redefinisanjem njenih ciljeva. U početku, Sud je prava građanstva štito izvan ekonomskih činioaca, odvajanjem građanina od tržišta, da bi takva praksa bila kodifikovana Direktivom 2004/38. Najnovija praksa, u doktrini označena kao reakcionarna⁹, reafirmiše nacionalnu vezu tj. odgovornost za najugroženije pojedince snosi zemlja porekla. Praksa Suda pravde je „obojila“ koncept građanstva ekonomskim uslovima, odn. korpus prava građanstva Unije se aktivira i štiti u slučajevima uživanja slobode kretanja ekonomski aktivnih i nezavisnih pojedinaca, čije ponašanje ne predstavlja stvarnu i dovoljno ozbiljnu pretnju interesima članica.

Još i pre zvaničnog uvođenja koncepta građanstva u Mاستriški ugovor, Sud pravde je ustanovio princip nediskriminacije prema državljanima članica¹⁰. Nakon Mاستriškog ugovora, Sud se o građanstvu izjašnjavao *obiter dictum*, u okviru slučajeva koji nisu bili o pitanju u vezi sa građanstvom, povezujući status građanina EU sa uživanjem istog korpusa osnovnih prava bez obzira na državljanstvo¹¹. Prvi slučaj koji se ticao građanstva EU, i time označen kao „građanski“, je slučaj *Martinez Sala*¹². Španski državljanin koji je 25 godina živeo u Nemačkoj prijavio se za naknadu za podizanje deteta, a uslov za dobijanje naknade je bio posedovanje dozvole boravka koju Sala nije imao, već samo potvrdu o prijavi za dozvolu, te je bio odbijen. Sud pravde je našao da Sala ima pravo na naknadu po osnovu odredbe o nediskriminaciji u Ugovoru, kao građanin EU sa zakonitim boravkom u državi članici, bez obzira na ekonomske uslove. Iste godine, Sud je definisao da građani EU imaju pravo da koriste maternji jezik u sudskim postupcima u članicama gde je taj jezik službeni¹³. Kasnijom praksom Sud je ustanovio da uživanje prava inherentnih građanstvu EU nije uslovljeno profesionalnom i ekonomskom aktivnošću, zakonito stanovanje u članici, koja ne mora biti zemlja državljanstva, je osnov statusa građanina EU¹⁴.

Osnivačkim ugovorima, počev od Mاستriškog, potvrđena je isključiva nadležnost država članica za određivanje uslova za sticanje statusa građanina EU¹⁵, kroz uslove za sticanje državljanstva. Ipak, Sud pravde je svojom praksom

„primaoca usluge“ u pogledu prava koje uživa, *Criminal Proceedings against Donetella Calfa*, C- 348/96, 1999, ECR I-11.

9 Spavante, E. op. cit.

10 *Coman v Tresor Public*, 1989, ECR 195. U ovom slučaju, jednak nivo zaštite je pružen britanskim turistima u Francuskoj po osnovu njihovog statusa „primaoca usluga“, kao i Francuzima.

11 *Christos Konstantinidis*, C-168/91, 1993, ECR I-1191, opinion of AG Jacobs, par. 45; *Boukhalfa v Bundesrepublik Deutschland*, C-214/94, 1996, ECR I-2253, opinion of AG Leger, par. 63; *The Queen v Secretary for the Home Department ex parte Shingera and Radiom*, C-65 & 111/95, 1997, ECR I- 3343, opinion of AG Ruiz-Jarabo Colomer.

12 *Martinez Sala v Freistaat Bayern*, C- 86/96, 1998, ECR I- 2691.

13 *Criminal Proceedings against H.O. Bickel and U. Franz*, C- 274/96, 1998, ECR I- 7637).

14 *Baumbast and R v Secretary for Employment*, C-413/99, 2002, ECR I- 7091.

15 *Janko Rottman V Freistaat Bayern*, C- 135/08, 2010; *Mario Vincente Micheletti and*

postavio izvesna ograničenja slobode država članica, posebno u vezi sa lišavanjem lica državljanstva. Prvenstveno, ukoliko se građanin Unije ne koristi slobodom kretanja, već ostaje u zemlji svog državljanstva, to ne čini takvu situaciju „internom“ i nerelevantnom za odredbe Ugovora, jer je moguće da određena nacionalna odredba stvori prepreke za buduće uživanje slobode kretanja unutar Unije¹⁶. U tom smislu, Sud pravde je svojom praksom postepeno uvodio ograničenja, odn. sužavao shvatanje slobode kretanja kao osnova uživanja prava građanstva EU, postavljajući dodatne, ekonomske, kriterijume za zaštitu prava. U slučaju *Ruiz Zambrano*¹⁷ Sud je našao da se obaveza vlasti članica da ne preduzimaju mere kojima se građanima EU onemogućava uživanje same suštine njihovih prava iz korpusa građanstva ne odnosi samo na građane koji koriste pravo slobode kretanja, već se odnosi i na situacije gde građani ostaju u zemlji svog državljanstva. Argumentacijom u *Dereci*¹⁸ slučaju, Sud je dalje ograničio shvatanje zauzeto u *Ruiz Zambrano* slučaju, našavši da se na odredbe Ugovora može pozivati samo kada mera države rezultira obavezom da se napusti teritorija EU, odn. da ne može svako mešanje u porodična prava građana EU omogućiti pozivanje na Ugovor. Jedino u slučaju da su alternative koje stoje na raspolaganju građanima EU disproporcionalne ostanku (kao što je bio slučaj u *Ruiz Zambrano*, da deca ne bi imala drugu opciju opstanka nego da pođu sa roditeljima), tada se može uspešno pozivati na Ugovor.

Najnovija praksa Suda pravde pokazuje ograničenje osnova za pozivanje na zaštitu predviđenu Direktivom 2004/38, odn. Sud je počeo da primenjuje apstraktni izraz pripadanja zasnovan rođenjem na štetu nadnacionalnog izraza pripadnosti na osnovu izbora, koji je favorizovan ranijom praksom. U slučaju *Alokpa*¹⁹ Sud je podržao uskraćenje prava prebivališta i rada majci maloletne dece građanina EU (deca imaju francusko državljanstvo po ocu) koja im je jedini staratelj

others v Delegation del Gobierno en Cantabria, C- 369/90, 1992.

16 Npr. oduzimanjem državljanstva ili ne ostavljajući drugu opciju od napuštanja teritorije EU.

17 *Ruiz Zambrano v Office national de l'emploi (ONEm)*, C-34/09, 2011. U ovom slučaju, izbeglice iz Kolumbije su pokušale da ustanove pravo prebivališta u Belgiji na osnovu činjenice da su im deca državljanima Belgije. Sud je prihvatio da građanstvo EU dodeljuje pravo prebivališta i za državljane trećih država koji su roditelji građana Unije koji nisu nikad ostvarili svoje pravo na slobodu kretanja. U suprotnom, porodica bi morala da napusti teritoriju EU a time bi deca, građani EU, bila lišena uživanja svojih građanskih komunitarnih prava. S druge strane, u slučaju *McCarthy* (C-434/09, 2011, ECR I-3375), koji se ticao žene sa dvojnim britansko-irskim državljanstvom sa prebivalištem u Ujedinjenom Kraljevstvu, koja je pozivajući se na svoja prava iz korpusa građanstva EU pokušala da ostvari pravo prebivališta za svog supruga državljanina Jamajke, Sud je procenio da je situacija u pitanju „interna“ te da mera vlasti Ujedinjenog Kraljevstva neće primorati gospođu *McCarthy* da napusti teritoriju EU.

18 *Dereci et al.* (C-256/11, 2011, ECR I- 11315). U ovom slučaju reč je bila o deci parova gde je jedan roditelj državljanin treće države, a za Sud želja i potreba državljanina EU da članovi porodice budu sa njim nije bila dovoljan osnov da podrži tvrdnju da će građani EU biti primorani da napuste teritoriju Unije u slučaju da im se odbije zahtev.

19 *Alokpa*, C- 86/12, judgment 10. October 2013.

i podržao obavezu da se majka i deca vrate iz Luksemburga u Francusku kao zemlju državljanstva. Ovakav stav Suda se suočio sa oznakama doktrine kao paradoksalan, naime da izvesnost napuštanja EU može da utiče na suštinu građanskih prava, a da negacija svake mogućnosti da se lice nastani u zemlji koja nije zemlja njegovog državljanstva ne utiče na suštinu prava građanstva²⁰. Ovakvo tumačenje lišava „prve generacije“ građana EU uživanja slobode kretanja sve dok se ne upuste u ekonomsku aktivnost.

GRAĐANSTVO EU U KONTEKSTU PRIDRUŽIVANJA

Zaključna razmatranja

Osnovni status građanina EU danas, prema praksi Suda pravde, pored radnika i ekonomski aktivnih građana, uživaju jedino još mobilni, zdravi i bogati migranti. Migratorni element se pojavljuje kao neophodan da bi građanin mogao da zahteva zaštitu prava garantovanih Ugovorima. Sloboda kretanja se garantuje i ekonomski neaktivnim građanima (npr. penzionerima), ali uz uslov da imaju zdravstveno osiguranje i dovoljno resursa da ne postanu „teret“ državi domaćinu. Dakle, jednak tretman građana Unije zavisi od ekonomske aktivnosti, stepena integracije u državi domaćinu i zahteva za benefit koji je postavljen.

Proširenjem Unije pristupanjem novih država stvaraju se novi građani Unije, u odnosu na koje se usvaja pristup postepenog ostvarivanja slobode kretanja, a u cilju sprečavanja masove imigracije. Ograničenja podrazumevaju usvajanje tzv. prelaznih sporazuma koji se odnose samo na radnike, najčešće ne i na pružaoce usluga ili osnivanje pravnih lica. Skorašnja inicijativa malteške vlasti da se državljanstvo Malte dodeli investitorima- bogatim pojedincima u zamenu za investiranje na teritoriji Malte bez uslova prethodnog boravka u Malti zabrinulo je evropske vlasti i rezultiralo, na kraju, usvajanjem zahteva za prehodnim boravkom na Malti u periodu od 12 meseci.

Ekonomska definisanje građanstva EU, u kontekstu proširenja, nesumnjivo stvara kategoriju „građana drugog reda“ za državljane novih članica. Da li se to može oceniti kao urušavanje zajednice, ili pak korak ka njenom osnaživanju u savremenom kontekstu migracija i pretnji terorizma? Odgovor zavisi od pozicije onog ko se pita- državljani novih članica ograničenja ne smatraju dobrodošlim nakon pređenog dugog puta pridruživanja, „stari“ građani Unije nastoje očuvati zajednicu i istovremeno postići ravnotežu ekonomske stabilnosti i potrebe za proširenjem. A sve se odvija u kontekstu zaštite osnovnih prava, odn. pokušaja opravdanja ograničenja prava iz ekonomskih razloga. Savremeni ekonomski odnosi, kako se pokazuje danas, ne pokazuju suviše obzira na garancije osnovnih prava, što pokazuje u migrantska kriza, te novim članicama Unije, odn. njihovim građanima, ne preostaje mnogo izbora ukoliko se želi biti deo ekonomske zajednice kakva je danas Evropska unija.

20 Spaventa, E. op.cit.

L I T E R A T U R A :

1. Hoeksma, J., (2011). The EU as a Democratic Polity in International Law, CLEER Working papers 2011/2, Centre for the Law of EU External Relations
2. Kochenov D., (2004). The European Citizenship Concept and Enlargement of the Union. Romanian Journal of Political Science, 3/2, 71-97
3. Spavante, E., (2015). Earned citizenship-understanding Union citizenship through its scope, D Kochenov (ed): EU Citizenship and Federalism: the Role of Rights, Cambridge University Press, Cambridge
4. Ziller, J., (2011). The Nature of European Union Law, English vaersion of the Chapter „Naturaleza del derecho de la Union Europea“, Beneyto JM, Becerril B, Maillo J, eds: Tratado de Derecho de la Union Europea, tomo IV, Madrid: Aranzadi, 2011
5. Directive 2004/38 on the right of the citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States, 2004, OJL 158/77
6. *Aloka*, C- 86/12, judgment 10. October 2013
7. *Dereci et al.* (C-256/11, 2011, ECR I- 11315)
8. *McCarthy* (C-434/09, 2011, ECR I-3375)
9. *Ruiz Zambrano v Office national de l'emploi (ONEm)*, C-34/09, 2011
10. *Janko Rottman V Freistaat Bayern*, C- 135/08, 2010
11. *Baumbast and R v Secretary for Employment*, C-413/99, 2002, ECR I- 7091
12. *Marie Nathalie D'Hoop v Office national d'emploi*, C- 224/98, 2002, ECR I- 1691
13. *Criminal Proceedings against Donetella Calfa*, C- 348/96, 1999, ECR I-11.
14. *Criminal Proceedings against H.O. Bickel and U. Franz*, C- 274/96, 1998, ECR I- 7637)
15. *Martinez Sala v FreiStaat Bayern*, C- 86/96, 1998, ECR I- 2691
16. *The Queen v Secretary for the Home Department ex parte Shingera and Radion*, C-65 & 111/95, 1997, ECR I- 3343
17. *Boukhalfa v Bundesrepublik Deutschland*, C-214/94, 1996, ECR I-2253
18. *Christos Konstantinidis*, C-168/91, 1993, ECR I-1191
19. *Mario Vincente Micheletti and others v Delegaion del Gobierno en Cantabria*, C- 369/90, 1992
20. *Coman v Tresor Public*, 1989, ECR 195
21. *Van Gend en Loos*, C-26/62, 1963

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

340.134(4-672EU:497.11)(082)

**USAGLAŠAVANJE pravne regulative sa pravnim tekovinama
Evropske unije** = Harmonisation of legislation with the European Union
acquis / priredio, edited by Milorad Bejatović. - Novi Sad : Pravni fakultet
za privredu i pravosuđe Univerziteta Privredna akademija = Faculty of Law
for Business and Judiciary University Business Academy, 2016 (Novi Sad :
Feljton). - 404 str. ; 24 cm

"Zbornik referata sa Međunarodnog naučnog skupa održanog od 22-24.
septembra 2016. godine u Novom Sadu" --> kolofon. - Tiraž 150. - Str. 11-14:
Uvodna reč ; An introductory word / Milorad M. Bejatović. - Napomene i
bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija uz svaki rad. - Rezime na engl.
jeziku uz većinu radova.

ISBN 978-86-6019-066-8

a) Правна регулатива - Усаглашавање - Србија - Европска унија - Зборници
COBISS.SR-ID 307889927